

Estók József

Az országos, regionális és járási bv. intézetek elnevezésének változásai, különös tekintettel a járási börtönökre

A kir. igazságügyi minisztérium 1871. július 10-i rendelete az 1871. XXXII. tc. 1–3. §-ában nyert felhatalmazása alapján az első folyamodású kir. törvényszékek és a járásbíróóságok székhelyeit és azok számát határozta meg. A jogszabály szerint a járásbíróóságok székhelyein járásbíróósági fogházakat is létre kellett hozni, ez alól kivételt képeztek törvényszéki székhelyek mellett működő járásbíróóságok, ahol a fogvatartottakat a kir. törvényszéki fogházakban kellett elhelyezni.

Magyarországon az 1867. évi kiegyezést követően az igazságügyi tárcára váró sürgős teendők sokasága közül az egyik legsürgetőbb feladat volt az igazságszolgáltatási rendszer kiépítése, az ország területének igazságszolgáltatási szempontból történő legoptimálisabb beosztása, a bírósági rendszer kiépítése. Ehhez például a bíróságok számának meghatározása terén a tárca nem rendelkezett megfelelő tapasztalatokkal. Ezért a különböző szintű bírósági szervezetek számát, a hozzájuk tarozó területi beosztást az adott területen élő lakosok lélekszámához igazítottan alakították ki, azzal a kitételrel, hogy – a bíróságok várható leterheltségét, az ügyforgalmát folyamatosan figyelemmel kísérve – a leszűrt tapasztalatok alapján végrehajtják a szükséges módosításokat.

A bírósági szervezet változásait – a fent jelzett okok miatt – a fogházak számának és területi elhelyezkedésének változása is szinte automatikusan követte.

Magyarországon a kiegyezés után, az 1890. évi XXV. tc. hatályba lépéséig 9 kir. országos fegyintézet, 107 kir. törvényszéki (ügyészségi) fogház és 274 kir. járásbíróósági fogház működött.

Az ítélkezési gyakorlat és a tapasztalatok alapján – a fenti törvény megszületését követően – az átalakított igazságszolgáltatási rendszernek megfelelően „A század végére Magyarországon 9 országos, 65 törvényszéki és 313 járásbíróósági fogház működött.”¹

A Trianon utáni Magyarországon 6 országos büntetőintézet, 23 törvényszéki és 113 járásbíróósági fogház maradt.² Ezek száma azonban – elsősorban a törvényszéki és a járásbíróósági fogházak vonatkozásában – a közigazgatási rendszer változásait követve folyamatosan változott, gondolok itt a II. világháborút közvetlenül megelőző egy-két évre, illetve a háborús évekre.

A korszak börtöneinek számáról, a vezetők köréről – az 1944-es és az 1948-es évekre vonatkozóan egyebek mellett – a dr. Bartha János budapesti kir. főügyész

1 Kabódi Csaba – Lőrincz József – Mezey Barna: Büntetőtörténeti alapfogalmak. Budapest, Rejtjel Kiadó, 2005. 132. o.

2 Szöllősy Oszkár: Magyar börtönügy. A szabadságvesztés-büntetések végrehajtása. Budapest, 1930. 43. p.

helyettes által összeállított „Igazságügyi Évkönyvekből” juthatunk részletes információkhoz.³

A Csemegi-kódex hatálybalépésekor, 1878-ban, a szabadságvesztés-büntetés öt különálló nemét határozta meg, a fegyházat, az államfogházat, a börtönt, a fogházat és az elzárást – a börtönök besorolását, elnevezését ennek a rendszernek a figyelembevételével alakították ki.

A Csemegi-kódex és a 1890. évi XXV. tc. hatályba lépését követően a börtönök elnevezése 1945-ig alig, míg a számuk meglehetősen sokat változott. Ennek oka az, hogy a Csemegi-kódex általános része, így a büntetési rendszere, hosszabb távon is kiállta a próbát, stabilnak volt nevezhető; a kódex általános része 1951-ig – több mint 70 évig –, a különös része pedig 1962-ig volt hatályban. Ez alatt az időszak alatt – a büntetés-végrehajtási szakterületet is jelentősebb mértékben érintő – módosítására az alábbi estekben került sor:

- Az 1908. évi XXXVI. tc., büntetőnovella, amely a fiatalkorúakkal kapcsolatos módosításokat vezette be.
- Az 1913. évi XXI. tc., amelyet a közveszélyes munkakerüléssel szembeni fellépés eszközeként szántak.
- Az 1921. évi III. tc., amely a kódex államrendet védő rendelkezéseit szigorította.
- Az 1928. évi X. tc. vagy második büntetőnovella, amely bevezette a szigorított dologházat. (A dologház és a szigorított dologház büntetés intézményének bevezetése 2–3 intézet elnevezésében jelentett kisebb módosulást.)
- A II. világháborút követően az 1946. évi XVI. tv. megszüntette az államfogház büntetést, az 1948. évi XLVIII. tv. pedig elsősorban jogtechnikai módosítások miatt született meg.
- A vizsgált időszakban a letartóztatási intézetek három típusba voltak sorolhatók:
  - bírósági (törvényszéki és járásbírói) fogházak,
  - országos büntető intézetek (fegyintézet, börtön, közvetítő intézet),
  - dologházak.⁴

A bírósági fogházak – a korábbi gyakorlatnak megfelelően – változatlanul a törvényszékek vagy a járásbírók által börtönbüntetésre ítélték, illetve az előzetes letartóztatásba kerülők, valamint a vizsgálati eljárás alatt lévők befogadására szolgáltak; az országos büntetőintézetek, kerületi börtönök és a dologházak az egész ország területéről fogadtak be elítélteket. Ennek gyakorlati végrehajtása érdekében az igazságügyi minisztérium – 1945 és 1950 között – fegyintézetnek jelölte ki a váci és a sopronkőhidai intézeteket, fegyháznak és börtönnek a budapesti Országos Gyűjtőfogházat, börtönnek a szegedi kerületi Börtönt; Vácot a férfiak, Márianosztrán a nők részére közvetítő intézet működött, a dologház-büntetést Jászberényben, míg a szigorított dologházat a férfiak estében Sopronkőhidán, a nők estében pedig Márianosztrán hajtották végre.

3 Igazságügyi Évkönyv. Összeállította: Bartha János budapesti kir. főügyész helyettes. Bp. 1944.; Igazságügyi Évkönyv. 1948. évi közérdekű igazságügyi tudnivalók gyűjteménye. Összeállította: Bartha János. 3–20. o. [Igazságügy Minisztérium Könyvtára. Nytsz. 679/1950.]

4 Lőrincz József: Büntetőpolitika és börtönügy. Budapest, Rejtjel Kiadó, 2009. 42. o.

Külön értekezés tárgyát képezhetné a népbírósági jog által alkalmazott internálás és kényszermunka-büntetések, amelyeket az 81/1945. M. E. számú és az 1140/1945. M. E. számú rendeletek vezettek be, végrehajtási helyéül szolgáló munka- és internálótáborok létrehozásának időpontja és helyszínei.

A Csemegi-kódex az előzőekben ismertetett módosításait követte az 1950. évi II. tv., a Büntető Törvénykönyv Általános Része (Btá.), amely 1951. január 1-én lépett hatályba, és eltörölte a Csemegi-kódex egész szabadságvesztés-büntetési rendszerét, s csak egyféle szabadságvesztés-büntetést ismert: a börtönt. Az egyfajta szabadságvesztés-büntetés bevezetését a miniszteri indoklás azzal próbálta magyarázni, hogy „a szabadságvesztés változatos sokasága szükségtelen, egyenesen káros, mert a büntető törvények alkalmazását nagymértékben megnehezíti. Az egységesítés valós indoka az volt, hogy a tömegessé vált letartóztatások és elítélések végrehajtására már nem álltak rendelkezésre megfelelő számú zárt intézetek.”⁵

Érdekes adatokat nyújt a büntetés-végrehajtás 50-évekbeli férőhelykapacitására vonatkozóan az 1953. december 15-én kelt, 00165/1953. BM. Bv. TÜK. számú jelentés, amely a büntetés-végrehajtási őrség szervezési munkáját mutatja be és javaslatot tesz a BM Kollégiumának az 1954. évi létszám megállapítására. A javaslatot az intézményrendszerből adódó feladatokkal is alátámasztják:

„A BM. Büntetés-végrehajtási Parancsnokság a büntetések és intézkedések végrehajtását az alábbi:

a.) ténylegesen meglévő és működő börtönökben és munkahelyeken biztosítja:

– 8 országos börtön:			
normál férőhelye:	6000 fő,	feszített férőh.:	7940 fő, max. 9660 fő
– 20 megyei és körzeti börtön:			
norm. férőh.:	6320 fő,	feszített férőh.:	10100 fő, max. 13520 fő
– 15 munkahely:			
norm. férőh.:	10150 fő,	feszített férőh.:	12700 fő, max. 14850 fő
– 70 járási börtön:			
norm. férőh.:	2319 fő,	feszített férőh.:	3382 fő, max. 4555 fő

b.) tartalék börtönök:

- Sopronkőhida,
- Sátoraljaújhely,
- Jászberény,
- Recsk,
- Kistarcsa.”

A 24-171-140/1955. BM. Bv. TÜK. számú jelentés szerint – amely a büntetés-végrehajtási szervek munkájáról adott számot – Magyarországon a fogvatartottak elhelyezésére 1955-ben 9 országos jellegű, 17 megyei, 62 járási börtön és 15 munkahely szolgált.

⁵ Lőrincz József: Büntetőpolitika és börtönügy. Budapest, Rejtjel Kiadó, 2009. 47. o.

Jelen – bevezető jellegű – tanulmányban a hazai bv. intézetek névváltoztatásának „kronológiáját” nem visszük tovább – ez, reményeink szerint, majd egy másik dolgozat tárgyát képezi –, helyette a járási börtönök elnevezésének változásaira koncentrálnunk.

*

A járásbíróóságok mellett működő járási börtönök működése a magyar börtönügy történetének fontos, ugyanakkor kellően nem feltárt részét képezi.

Mint említettük: a kir. igazságügyi minisztérium 1871. július 10-i rendelete írta elő, hogy a járásbíróóságok székhelyein járásbíróági fogházakat is létre kellett hozni, ez alól kivételt képeztek törvényszéki székhelyek mellett működő járásbíróóságok, ahol a fogvatartottakat a kir. törvényszéki fogházakban kellett elhelyezni.

1872 és 1890 között 274 kir. járásbíróági fogház működött Magyarországon, a XIX. század végére ez a szám 313-ra emelkedett. A Trianon utáni Magyarország 113 járásbíróági fogházzal rendelkezett, amelyek közül kis forgalmuk miatt a húszas évek második felére további 25-öt megszüntettek.⁶

Közbevetőleg fontos megjegyezni, hogy a járásbíróági fogházak befogadóképessége nem volt jelentős, a 250 letartóztatott befogadására alkalmas jászberényi járásbíróági fogházat leszámítva általában 15–20 fő elhelyezésére nyílt lehetőség egy-egy fogházban.⁷

Mint már említettük: a járásbíróági fogházak száma – követve a közigazgatási rendszer változásait – továbbra is folyamatosan változott. Ez ugyanúgy vonatkozott a II. világháborút közvetlenül megelőző egy-két évre, a háborús évekre, illetve az 1945 utáni úgynevezett koalíciós időszakra is.

Az állami szervek, szervezetek erőteljes centralizálása, átgondolatlan gazdaságossági szempontok, a fogvatartotti munkaerőnek a börtönvállalatokhoz történő koncentrációja miatt 1948. július 1-jével megszüntették járásbíróági fogházak egy jelentős részét.⁸ Ezzel megkezdődött az a hosszú, húsz évig tartó folyamat, amely a járási börtönök teljes megszüntetéséhez vezetett.⁹ Egy 1959-es, a járási börtönök megszüntetésével kapcsolatos javaslat¹⁰, amelyről a továbbiakban még szó lesz, a következőképpen fogalmazott: *„A járási börtönök száma a felszabadulás óta folyamatosan csökkent. A 128 járásból 1945-ben 93-ban, 1957-ben már csak 58 járásban volt járási börtön.”*

A források szűkössége és feldolgozatlansága miatt a rendelkezésre álló szakirodalom, illetve jogszabályok nyújtotta „időbeli metszéspontok” segítségével

6 Kabódi Csaba – Lőrincz József – Mezey Barna: Büntetéstan alapfogalmak. Budapest, Rejtjel Kiadó, 2005. 137. o.

7 Uo. 138. o.

8 Estók József: A büntetés-végrehajtás függelmi viszonyrendszerének, felügyeletének története 1867–1990. között. Börtönügyi Szemle, 2013. 4. 44. o.

9 Utoljára a Komáromi járási börtön működését szüntették meg 1969-ben.

10 13-238/1959. BM. Bv. TÜK. számú, a belügyminiszter-helyettesnek írt javaslat a járási börtönök megszüntetésével kapcsolatban

mutatjuk be a járásbírósi fogházak / járási börtönök elnevezésének változásait. Az áttekintés a mai Magyarország területén működött járási bv. intézetek névváltozásait tartalmazza.

- (1) Kiindulási pontnak Szöllősy Oszkár Magyar börtönügy¹¹ című, nagyszabású művét tekinthetjük, a könyv felsorolja a kir. járásbírósi fogházak székhelyét és férőhelyét.
(A 90 kir. járásbírósi fogház székhelyét az 1. számú melléklet tartalmazza.)
- (2) Az intézetek elnevezése terén az első jelentősebb változásra, amely minden intézetet érintett, az Ideiglenes Nemzeti Kormány 1945. március 24-én kihirdetett 539/1945. M. E. számú rendelete¹² után került sor. A rendelet az államhatalom gyakorlásával kapcsolatos egyes kérdések rendezéséről szólt. A rendelet kimondta: „...addig, amíg a nép az ország alkotmányos berendezése és az állam formája kérdésében nem határoz, az állami hivatalok (bírósi, honvédség, pénzügyi és egyéb közigazgatási hatóságok) címében a »királyi« jelzőt vagy annak rövidítését mellőzni kell.”
- (3) A következő, általánosnak nevezhető változást a 177.500/1950. (XII. 20.) IM. számú rendelet¹³ hozta. Ennek értelmében – A büntető törvénykönyv általános részének hatálybaléptetéséről szóló 1950. évi. 39. tvr. 36. §-ában foglalt felhatalmazás alapján – az igazságügy-miniszter elrendelte, hogy az országos jellegű letartóztató intézetek, a megyei bírósi, fogházak, illetőleg a járásbírósi fogházak elnevezése országos, megyei bírósi, illetőleg járásbírósi börtönre, a nem országos jellegű olyan letartóztató intézetek elnevezése pedig, amelyek nem működnek egy meghatározott bírósággal mellett, bírósági börtönre változzon.

A II. világháború befejezése utáni, majd az azt követő, meglehetősen kaotikus időszakra vonatkozóan nehéz hiteles forrásokat találni a járási börtönök létesítésével, megszüntetésével kapcsolatban. Az első hiteles forrásul az igazságügy-miniszter 1.500/1951. (II. 22.) IM. számú rendeletének¹⁴, amely „az igazságügyi gazdasági ügyintézés újabb szabályozása és igazságügyi gazdasági hivatalok létesítése tárgyában” született, 1. számú melléklete szolgálhat. A melléklet alapján képet kapunk az ügyészségek, bíróságok, illetve a megyei bírósi börtönök, valamint a járásbírósi börtönök rendszeréről. Fontos megjegyeznünk, hogy egy adott megye járásbírósi börtönei a megye bírósi börtönéhez tartoztak. (A megyei bírósi börtönök és a járásbírósi börtönök 1951-es listáját a 2. számú melléklet tartalmazza.)

1952. április 26-ától az IM-től a BM felügyelete alá került büntetés-végrehajtás. A büntetés-végrehajtás BM. VII. Főosztály vezetője – egyéb rendelkezései mellett – 1952. október 29-én kelt 8. számú Pénzügyi utasítá-

11 Szöllősy Oszkár: Magyar börtönügy. A büntetések és biztonsági intézkedések végrehajtása. 2., átdolgozott kiadás. Budapest, 1935. 377–379. o.

12 Igazságügyi Közlöny, LIV. évf., 1945. 39. o. vagy az 1945. évi Magyar Közlöny 11. száma

13 Megjelent a Magyar Közlöny 210. száma II. főrészének 1628. oldalán.

14 Igazságügyi Közlöny, LX. évf., 1951. II. szám, 86–89. o.

sában 1952. november 1-i hatállyal elrendelte a bv. szerveknél a gazdasági – pénzügyi, anyagi – feladatok ellátására, az országos és a megyei bírósági börtönöknél, továbbá az önálló munkahelyeken a Gazdasági Hivatalok létesítését. A gazdasági hivatalok középfokú utalványozó szervek voltak, és közvetlenül a BM. VII. Főosztálynak voltak alárendelve. Kivételt képeztek ez alól egyes munkahelyek, valamint a Nagykanizsai és a Soproni bírósági börtönök, továbbá a járásbírósági börtönök, amelyek utalt számadó egységként működtek, vagyis a gazdasági ügyintézés valamelyik középfokú utalványozó szerv felügyelete alatt végezhettek, javadalmi számlájuk nem volt, a felügyeletet ellátó börtöntől kapott ellátmányból gazdálkodtak. A 8/1952. számú Pénzügyi utasítás is szolgál bizonyos adatokkal a járásbírósági börtönök körében bekövetkezett változásokat illetően.

- (4) A BM. Büntetés-végrehajtási Főosztály egy 1953-as napiparancsában¹⁵ a főosztályvezető generálisan intézkedett „Bírósági” börtön elnevezés megváltoztatásáról, 1953. augusztus 19-étől elrendelte a „bírósági” elnevezés megszüntetését a bv. intézetek nevében. A parancs példaként említi, hogy a „Budapesti Megyei Bírósági Börtön”, a „Győri Megyei Bírósági Börtön”, a „Sátoraljaújhelyi Bírósági Börtön”, a „Járásbírósági Börtön” helyett a jövőben csak a „Budapesti Megyei Börtön”, a „Győri Megyei Börtön”, a „Sátoraljaújhelyi Börtön”, illetve a „Járási Börtön” elnevezés használható.
- (5) A járási börtönök megszüntetése terén az első jelentősebb intézkedésre 1954 végén került sor. A BM. Büntetés-végrehajtási Parancsnokság 17/1954. (XII. 15.) sz. heti parancsa szigorú takarékosági és létszám-racionalizálási okok miatt hat járási börtönt szüntetett meg.¹⁶ A következő, még jelentősebb intézkedés a büntetés-végrehajtás országos parancsnokának 2/1960. (1960. I. 18.) sz. parancsa volt, amely 1960. július 1-jei hatállyal megszüntette az elítéltek létszámának csökkenése miatt a berettyóújfalui, a püspökladányi, a kiskunfélegyházai, a kiskőrösi, a bácsalmási, a tamási, a paksi, a dombóvári, a mosonmagyaróvári, a csornai, a szentgotthárdi, a sárvári, a szarvasi, a szeghalmi, a békéscsabai, a battonyai, az orosházi, az adonyi, a szigetvári, a sásdi, a siklósi, a pápai, a tapolcai, a jászapáti, a kunszentmártoni, a monori, a nagykátai, a lengyeltóti, a tabi, a nagyatádi, a marcali, a hevesi, a hatvani, a gyöngyösi, a szentesi, a hódmezővásárhelyi, a makói, a tiszalöki, a nyírbátori, a szerencsi járási börtönöket.

Értékes információkat tartalmaz a 38-13-238/1959. BM. Bv. TÜK. számú, 1959. november 2-án kelt, a belügyminiszter-helyettesnek küldött országos parancsnoki javaslat a járási börtönök megszüntetéséről, amely a még meglévő 58 intézet sorsával kapcsolatosan az alábbiakat tartalmazta:

Az országos parancsnok 1959 nyarán Borsod megyében, kísérleti jelleggel, négy járási börtönt – Edelény, Mezőcsát, Mezőkövesd, Putnok – megszüntetett. A jelentés leszögezte, hogy a börtönök megszüntetése az ügyészségek és a

15 BM. Büntetés-végrehajtási Főosztály 25/1953. (1953. VIII. 18.) sz. napiparancs. 1. o.

16 Garasin Rudolf bv. ezredes, országos parancsnok 1954. december 15-én kelt levelében 11 járási börtön megszüntetéséről számolt be.

járásbíróóságok munkáját nem akadályozta, a megyei börtönök maradéktalanul el tudták látni a megszüntetett járási börtönök előállítási feladatait.

A járási börtönök jelentős részének megszüntetését az országos parancsnoki vezetés szükségesnek tarja, mert kihasználtságuk nincs összhangban azok éves fenntartási és működtetési költségével. Többségük korszerűtlen, felújításuk jelentős költséggel járna, a 155 főnyi felszabadult létszámmal pedig csökkenteni lehetne a megyei börtönökben szolgálatot ellátók leterheltségét.

Mindezekre figyelemmel a még meglévő 54 járási börtön közül 1960. január 1-jével 43 megszüntetését javasolják. A maradék 11 intézet további működtetését azonban indokoltnak tartják a következők miatt:

- a tatai és a komáromi járási börtönök forgalma viszonylag magas, a letartóztatottak elhelyezésére az esztergomi megyei börtönben, annak befogadóképessége miatt nincs lehetőség;
- a bajai, a mohácsi, a karcagi, a ceglédi, a fehérgyarmati, a kisvárdai, a salgótarjáni és a keszthelyi járási börtönök által kiszolgált igazságügyi szervek távol vannak a megyei börtönöktől, és nem utolsósorban a megközelítésük az úthálózat állapota miatt problémás;
- a nagykanizsai járási börtön további fenntartása azért indokolt, mert az intézet 200 főnyi befogadóképességgel rendelkezik és egy esetleges fogvatartotti létszámnövekedés esetén befogadásra szinte azonnal alkalmassá tehető.

A fenti alapvető dokumentumok és más egyéb források alapján összeállított, a járásbíróósági fogházak/járási börtönök névváltozatait, illetve a megszüntetésük időpontját tartalmazó listát az alábbiakban tesszük közzé. A jegyzék korántsem tekinthető véglegesnek, számos ponton kiegészítésre szorul, közreadását mégis szükségesnek éreztük, hogy ezzel is rávilágítsunk a járási börtönök kérdéskörének feltáratlanságára, valamint a további kutatómunka fontosságára.

Abaújszántó

Abaújszántói kir. járásbíróósági fogház (1)

Abaújszántói járásbíróósági fogház (2)

A bv. intézet 1951 februárjában már nem működött. (3)

Abádszalók

Abádszalóki kir. járásbíróósági fogház (1)

Abádszalóki járásbíróósági fogház (2)

A bv. intézet 1951 februárjában már nem működött. (3)

Adony

*Adonyi járásbíróósági börtön*¹⁷

Adonyi járási börtön (4)

Megszűnt 1960-ban. (5)

¹⁷ Az Adonyi járásbíróósági börtön 1951. január 1-én történő létrehozásáról az igazságügy-miniszter rendelkezett. Igazságügyi Közlöny, 1950. 12. szám. 594. o.

Baja

Bajai kir. törvényszéki kirendeltség fogháza (1)

Bajai bírósági börtön (3)

*Bajai kerületi börtön*¹⁸

*Bajai járási börtön*¹⁹

Megszűnt 1962-ben.²⁰

Battonya

Battonyai kir. járásbírósági fogház (1)

Battonyai járásbírósági fogház (2)

Battonyai járásbírósági börtön (3)

Battonyai járási börtön (4)

Megszűnt 1960-ban. (5)

Bácsalmás

Bácsalmási kir. járásbírósági fogház (1)

Bácsalmási járásbírósági fogház (2)

Bácsalmási járásbírósági börtön (3)

Bácsalmási járási börtön (4)

Megszűnt 1960-ban. (5)

Berettyóújfalu

Berettyóújfalui kir. járásbírósági fogház (1)

Berettyóújfalui járásbírósági fogház (2)

Berettyóújfalui járásbírósági börtön (3)

Berettyóújfalui járási börtön (4)

Megszűnt 1960-ban. (5)

Békés

Békési kir. járásbírósági fogház (1)

Békési járásbírósági fogház (2)

Békési járásbírósági börtön (3)

Békési járási börtön (4)

Megszűnt 1954-ben.²¹

18 A BM. Büntetés-végrehajtási Parancsnokság 17/1954. (XII.15.) sz. heti parancsa szerint – Iktatószám: 24-45/9/1954. – a szigorú takarékoság és racionalizálás miatt a belügyminiszter-helyettes 1954. december 1-ével a derecskei, a békési, a pécsváradai, a szigetvári, a nagykállói és a kisújszállási járási börtönöket megszüntette, a bajai körzeti börtönt járási börtönné szervezte át. 3. o.

19 A 48-164/1/1963.Tük. számú, „Javaslat a kiskunhalasi járási börtön felszámolásáról” tárgyú levélben említik, hogy a Bajai Járási börtönt már korábban felszámolták.

20 A Megyei Börtön Kecskemét 48-37/1963. szám alatt iktatott jelentésében az intézet parancsnoka, Kovács István bv. százados arról ad számot, hogy a bajai járási börtön működését 1962. december 1-jével beszüntette. (A levél a BVOP-n „anyagilag felszámolás” tárgyszó alatt a 25-HI-29/1963. számon lett iktatva 1963. január 22-én.)

21 A BM. Büntetés-végrehajtási Parancsnokság 17/1954. (XII.15.) sz. heti parancsa szerint – Iktatószám: 24-45/9/1954. – a szigorú takarékoság és racionalizálás miatt a belügyminiszter-helyettes 1954. december 1-ével a derecskei, a békési, a pécsváradai, a szigetvári, a nagykállói és a kisújszállási járási börtönöket megszüntette, a bajai körzeti börtönt járási börtönné szervezte át. 3. o.

Békéscsaba

Békéscsabai kir. járásbírói fogház (1)

Békéscsabai járásbírói fogház (2)

Békéscsabai járásbírói börtön (3)

Békéscsabai járási börtön (4)

Megszűnt 1960-ban. (5)

Bicske

Bicskei kir. Járásbírói fogház (1)

Bicskei Járásbírói fogház (2)

Bicskei Járásbírói börtön (3)

Bicskei járási börtön (4)

Megszűnt 1954-ben.²²

Budapest IV. és XV. kerület (Újpest)

Újpesti kir. járásbírói fogház (1)

Újpesti járásbírói fogház (2)

Budapesti IV. és XV. ker. járásbírói börtön (3)

Budapesti IV. és XV. ker. járási börtön (4)

Megszűnt 1954-ben.²³

Budapest XVIII–XIX. kerület (Kispest)

Kispesti kir. járásbírói fogház (1)

Kispesti járásbírói fogház (2)

Budapesti XVIII–XIX. ker. járásbírói börtön (3)

Budapesti XVIII–XIX. ker. járási börtön (4)

Megszűnt 1954-ben.²⁴

Budapest XX–XXI. kerület (Pestszenterzsébet)

Pestszenterzsébeti kir. járásbírói fogház (1)

Pestszenterzsébeti járásbírói fogház (2)

Budapesti XX - XXI. ker. járásbírói börtön (3)

Budapesti XX - XXI. ker. járási börtön (4)

Megszűnt 1954-ben.²⁵

Cegléd

Ceglédi kir. járásbírói fogház (1)

Ceglédi járásbírói fogház (2)

Ceglédi járásbírói börtön (3)

Ceglédi járási börtön (4)

Megszűnt 1963-ban.²⁶

22 Garasin Rudolf bv. ezredes, országos parancsnok 1954. december 15-én kelt levele.

23 Uo.

24 Uo.

25 Uo.

26 A büntetés-végrehajtás országos parancsnoka 17/1963. (VI. 29.) parancsával 1963. május 21-i hatállyal megszüntette a Ceglédi járási börtönt. (Iktatószám: 38-3-H-17/1963. BM. Bv. TÜK.) 3. o.

Celldömölk*Celldömölki kir. járásbíróvási fogház (1)**Celldömölki járásbíróvási fogház (2)**Celldömölki járásbíróvási börtön (3)*Meggzúnt 1953-ban.²⁷**Csepreg***Csepregi kir. járásbíróvási fogház (1)**Csepregi járásbíróvási fogház (2)*

A bv. intézet 1951 februárjában már nem müködött. (3)

Csongrád*Csongrádi kir. járásbíróvási fogház (1)**Csongrádi járásbíróvási fogház (2)**Csongrádi járásbíróvási börtön (3)*Meggzúnt 1956-ban.²⁸**Csorna***Csornai kir. járásbíróvási fogház (1)**Csornai járásbíróvási fogház (2)**Csornai járásbíróvási börtön (3)**Csornai járási börtön (4)*

Meggzúnt 1960-ban. (5)

Derecske*Derecskei kir. járásbíróvási fogház (1)**Derecskei járásbíróvási fogház (2)**Derecskei járásbíróvási börtön*²⁹ (3)*Derecskei járási börtön (4)*Meggzúnt 1954-ben.³⁰**Devecser***Devecseri kir. járásbíróvási fogház (1)**Devecseri járásbíróvási fogház (2)*

A bv. intézet 1951 februárjában már nem müködött. (3)

27 A BM. VII. Büntetés-végrehajtási Főosztály 5/1953. (IV. 28.) főosztályvezetői parancsa 1953. május 10-i hatállyal megzúntette a Celldömölki járásbíróvási börtönt. (Iktatószám: 0055/5/1953.Tük.) 2. o.

28 1956-ban megzúntették a csongrádi járást. Ezt követően a bíróság épületébe a Szentesi Kórház II. Belgyógyászát helyezték, a járási börtön épületét 1957-ben átalakították. [Georgiádes Ildikó levéltáros információja.]

29 A Derecskei járásbíróvási fogház müködését a II. világháború után megzúntították. Ennek pontos időpontjáról nincs adatunk. A Derecskei járásbíróvási börtön 1951. január 1-én történő újbóli létrehozásáról az igazságügy-miniszter rendelkezett. Igazságügyi Közlöny, 1950. 12. szám. 594. o.

30 A BM. Büntetés-végrehajtási Parancsnokság 17/1954. (XII.15.) sz. heti parancsa szerint – Iktatószám: 24-45/9/1954. – a szigorú takarékoság és racionalizálás miatt a belügyminiszter-helyettes 1954. december 1-ével a derecskei, a békési, a pécsváradai, a szigetvári, a nagykállói és a kisújszállási járási börtönöket megzúntette, a bajai körzeti börtönt járási börtönné szervezte át. 3. o.

Dombóvár

Dombóvári kir. járásbírósági fogház (1)

Dombóvári járásbírósági fogház (2)

Dombóvári járásbírósági börtön (3)

Dombóvári járási börtön (4)

Megszűnt 1960-ban. (5)

Dunaföldvár

Dunaföldvári kir. járásbírósági fogház (1)

Dunaföldvári járásbírósági fogház (2)

A bv. intézet 1951 februárjában már nem működött. (3)

Dunavecse

Dunavecsei kir. járásbírósági fogház (1)

Dunavecsei járásbírósági fogház (2)

A bv. intézet 1951 februárjában már nem működött. (3)

Edelény

Edelényi kir. járásbírósági fogház (1)

Edelényi járásbírósági fogház (2)

Edelényi járásbírósági börtön (3)

Edelényi járási börtön (4)

Megszűnt 1959-ben.³¹

Enying

Enyingi kir. járásbírósági fogház (1)

Enyingi járásbírósági fogház (2)

Enyingi járásbírósági börtön (3)

A bv. intézet megszüntetésének pontos időpontjáról nincsen adatunk, a börtön feltehetően 1952-ben szűnt meg.³²

Esztergom

Esztergomi kir. járásbírósági fogház (1)

Esztergomi járásbírósági fogház (2)

A bv. intézet 1951 februárjában már nem működött. (3)

Fehérgyarmat

Fehérgyarmati járásbírósági börtön (3)

Fehérgyarmati járási börtön (4)

A bv. intézet 1960 után szűnt meg, megszüntetésének pontos időpontjáról nincsen adatunk.

31 1959 nyarán Borsod megyében kísérleti jelleggel megszüntették a Mezőcsáti, a Mezőkövesdi, a Putnoki és az Edelényi járási börtönt. Lásd az 1959. november 2-án kelt, 38-13-238/1959. BM. Bv. TÜK. számú, a járási börtönök megszüntetéséről a belügyminiszter-helyettesnek küldött országos parancsnoki javaslatot.

32 Az 1952. október 29-én kelt 8. számú Pénzügyi utasítás – az 1.500/1951. (II. 22.) IM. Számú rendelettel szemben – már nem említi az enyingi járásbírósági börtönt.

Gödöllő

Gödöllői kir. járásbírósági fogház (1)

Gödöllői járásbírósági fogház (2)

Gödöllői járásbírósági börtön (3)

Gödöllői járási börtön (4)

Megszűnt 1960-ban.³³

Gyöngyös

Gyöngyösi kir. járásbírósági fogház (1)

Gyöngyösi járásbírósági fogház (2)

Gyöngyösi járásbírósági börtön (3)

Gyöngyösi járási börtön (4)

Megszűnt 1960-ban. (5)

Hajdúböszörmény

Hajdúböszörményi kir. járásbírósági fogház (1)

Hajdúböszörményi járásbírósági fogház (2)

A bv. intézet 1951 februárjában már nem működött. (3)

Hajdúnánás

Hajdúnánási kir. járásbírósági fogház (1)

Hajdúnánási járásbírósági fogház (2)

A bv. intézet 1951 februárjában már nem működött. (3)

Hajdúszoboszló

Hajdúszoboszlói kir. járásbírósági fogház (1)

Hajdúszoboszlói járásbírósági fogház (2)

A bv. intézet 1951 februárjában már nem működött. (3)

Hatvan

Hatvani kir. járásbírósági fogház (1)

Hatvani járásbírósági fogház (2)

Hatvani járásbírósági börtön (3)

Hatvani járási börtön (4)

Megszűnt 1960-ban. (5)

Heves

Hevesi kir. járásbírósági fogház (1)

Hevesi járásbírósági fogház (2)

Hevesi járásbírósági börtön (3)

Hevesi járási börtön (4)

Megszűnt 1960-ban. (5)

³³ A büntetés-végrehajtás országos parancsnokának 2/1960. (I. 18.) sz. parancsában, amely 40 járási börtön megszüntetéséről rendelkezett, a Gödöllői járási börtön nem szerepelt, viszont a Budapesti Megyei Börtön Parancsnokság 40–90–2/1960. számú, a BM Bv. Parancsnokságnak írott levele szerint a Gödöllői járási börtönt 1960. március 30-án felszámolták.

Hódmezővásárhely

Hódmezővásárhelyi kir. járásbírószági fogház (1)

Hódmezővásárhelyi járásbírószági fogház (2)

Hódmezővásárhelyi járásbírószági börtön (3)

Hódmezővásárhelyi járási börtön (4)

Megszűnt 1960-ban. (5)

Igal

Igali kir. járásbírószági fogház (1)

Igali járásbírószági fogház (2)

A bv. intézet 1951 februárjában már nem működött. (3)

Jászapáti

Jászapáti kir. járásbírószági fogház (1)

Jászapáti járásbírószági fogház (2)

Jászapáti járásbírószági börtön (3)

Jászapáti járási börtön (4)

Megszűnt 1960-ban. (5)

Jászberény

Jászberényi kir. járásbírószági fogház (1)

Jászberényi járásbírószági fogház (2)

Jászberényi bírósági börtön (3)

Jászberényi körzeti börtön³⁴

Jászberényi járási börtön³⁵

Jászberényi körzeti börtön³⁶

Jászberényi Körzeti Börtön és Munkahelyparancsnokság³⁷

Megszűnt 1963-ban.³⁸

34 A büntetés-végrehajtás országos parancsnokának 10. sz. heti parancsa (1953. XII. 18.) a Jászberényi körzeti börtönt járási börtönné szervezte át. 4. o. – Ezt követően a bv. intézet korábbi státuszát visszaállították, mert a büntetés-végrehajtás országos parancsnokának 6/1956. (VI. 19.) sz. parancsa. (Iktatószám: 24-H/6/1956. BM. Bv. T.Ü.K.) 1956. június 10-ével a Jászberényi körzeti börtönt újból megszüntette, ugyanakkor a bv. intézetet járási börtön jelleggel működésében meghagyta. 2. o.

35 Lásd az előző lánjegyzetet!

36 A büntetés-végrehajtás országos parancsnokának 9/1958. (IV. 24.) sz. parancsa (Iktatószám: 38-3-H/9/1958. BM. Bv. T.Ü.K.) visszaállította a Jászberényi körzeti börtön funkcióját, és a bv. intézetet közvetlenül a Bv. Parancsnokság alárendeltségébe utalta.

37 A bv. intézet neve a megszüntetéséről szóló levélben – lásd a következő lánjegyzet – szerepel.

38 A büntetés-végrehajtás országos parancsnokának 37/1963. (XII. 16.) sz. parancsa (Iktatószám: 38-3-H-37/1963. BM. Bv. T.Ü.K.) a Jászberényi körzeti börtön és munkahelyparancsnokság működését 1963. december 20-i hatállyal megszüntette.

Kalocsa

Kalocsai kir. törvényszéki fogház (1)

Kalocsai törvényszéki fogház (2)

Kalocsai járásbíróvási börtön (3)

Kalocsai Járási Börtön (4)

Megszűnt 1953-ban.³⁹

Kapuvár

Kapuvári kir. járásbíróvási fogház (1)

Kapuvári járásbíróvási fogház (2)

A bv. intézet 1951 februárjában már nem működött. (3)

Karcag

Karcagi kir. járásbíróvási fogház (1)

Karcagi járásbíróvási fogház (2)

Karcagi járásbíróvási börtön (3)

Karcagi járási börtön (4)

Megszűnt 1962-ben.⁴⁰

Keszthely

Keszthelyi kir. járásbíróvási fogház (1)

Keszthelyi járásbíróvási fogház (2)

Keszthelyi járásbíróvási börtön (3)

Keszthelyi járási börtön (4)

A bv. intézet feltehetően 1962-ben szűnt meg.⁴¹

Kiskőrös

Kiskőrösi kir. járásbíróvási fogház (1)

Kiskőrösi járásbíróvási fogház (2)

Kiskőrösi járásbíróvási börtön (3)

Kiskőrösi járási börtön (4)

Megszűnt 1960-ban. (5)

39 A BM. Büntetés-végrehajtási Parancsnokság parancsnokhelyettesének BM. BVPK. TÜK. 03/172/1953. (1953. XII. 15.) sz. intézkedése a Kalocsai járási börtönt 1953. december 25-ével átszervezte, és elrendelte, hogy a jövőben a járási börtön letartóztatottjainak a Kalocsai országos börtönben kell megfelelő elkülönített részt biztosítani.

40 A Megyei Börtön Szolnok 54-118-1/1962. szám alatt iktatott jelentésben az intézet parancsnoka, Hevesi Gyula bv. százados arról ad számot, hogy a karcagi járási börtönt 1962. február 5-ével felszámolta.

41 A BVOPH. 1961. június 20-án kelt, 38-13-14/1961. BM. Bv. TÜK. számú levelében arról tájékoztatja a Veszprém Megyei Börtön parancsnokát, hogy a Keszthelyi Járási Börtön megszüntetésével kapcsolatos javaslatát, amennyiben az általa leírt indokok, körülmények 1962. I. negyedévében továbbra is fennállnak, 1962. március 31-ig tegye meg újból.

Kiskunfélegyháza

Kiskunfélegyházai kir. járásbírósi fogház (1)

Kiskunfélegyházai járásbírósi fogház (2)

Kiskunfélegyházai járásbírósi börtön (3)

Kiskunfélegyházai járási börtön (4)

Megszűnt 1960-ban. (5)

Kiskunhalas

Kiskunhalasi kir. járásbírósi fogház (1)

Kiskunhalasi járásbírósi fogház (2)

Kiskunhalasi járásbírósi börtön (3)

Kiskunhalasi járási börtön (4)

Megszűnt 1964-ben.⁴²

Kisújszállás

Kisújszállási kir. járásbírósi fogház (1)

Kisújszállási járásbírósi fogház (2)

Kisújszállási járásbírósi börtön (3)

Kisújszállási járási börtön (4)

Megszűnt 1954-ben.⁴³

Kisvárdai

Kisvárdai kir. járásbírósi fogház (1)

Kisvárdai járásbírósi fogház (2)

Kisvárdai járásbírósi börtön (3)

Kisvárdai járási börtön (4)

A bv. intézet 1960 után szűnt meg, megszüntetésének pontos időpontjáról nincsen adatunk.

Komárom

Komáromi kir. járásbírósi fogház (1)

Komáromi járásbírósi fogház (2)

Komáromi járásbírósi börtön (3)

Komáromi járási börtön (4)

*Komáromi Büntetés-végrehajtási Intézet*⁴⁴

Megszűnt 1969-ben.⁴⁵

42 Az IM büntetés-végrehajtás országos parancsnoka 11/1964. (VI. 6.) parancsával 1964. július 1-i hatállyal megszüntette a Kiskunhalasi járási börtönt. (Iktatószám: BV-3-H-/11/1964. IM. TÜK) 7. o.

43 A BM. Büntetés-végrehajtási Parancsnokság 17/1954. (XII.15.) sz. heti parancsa szerint – Iktatószám: 24-45/9/1954. – a szigorú takarékoság és racionalizálás miatt a belügyminiszter-helyettes 1954. december 1-ével a derecskei, a békési, a pécsváradi, a szigetvári, a nagykálói és a kisújszállási járási börtönöket megszüntette, a bajai körzeti börtönt járási börtönné szervezte át. 3. o.

44 Az igazságügy-miniszter első helyettesének 01/1967. (IX. 20.) IM. számú parancsa az 1966. évi 21. tvr. 3. § (1) bekezdésére figyelemmel a börtön és büntetés-végrehajtási munkahely elnevezés helyett az egységes „Büntetés-végrehajtási Intézet” elnevezést tette kötelezővé, így a Járási börtön, Komárom helyett a Büntetés-végrehajtási Intézet, Komárom nevet írta elő. 4. o.

45 Az igazságügy-miniszter 04/1969. (VII. 5.) IM. számú parancsa megszüntette a Komáromi Büntetés-végrehajtási Intézetet 1969. augusztus 15-ével. 1-2. o.

Körmend*Körmendi kir. járásbíróvási fogház (1)**Körmendi járásbíróvási fogház (2)*

A bv. intézet 1951 februárjában már nem működött. (3)

Kőszeg*Kőszegi kir. járásbíróvási fogház (1)**Kőszegi járásbíróvási fogház (2)*

A bv. intézet 1951 februárjában már nem működött. (3)

Kunszentmárton*Kunszentmártoni kir. járásbíróvási fogház (1)**Kunszentmártoni járásbíróvási fogház (2)**Kunszentmártoni járásbíróvási börtön (3)**Kunmártoni járási börtön⁴⁶ (4)*

Megszűnt 1960-ban. (5)

Kunszentmiklós*Kunszentmiklósi kir. járásbíróvási fogház (1)**Kunszentmiklósi járásbíróvási fogház (2)**Kunszentmiklósi járásbíróvási börtön⁴⁷ (3)*A bv. intézet megszüntetésének pontos időpontjáról nincsen adatunk, a börtön feltehetően 1952-ben szűnt meg.⁴⁸**Lengyeltóti***Lengyeltóti kir. járásbíróvási fogház (1)**Lengyeltóti járásbíróvási fogház (2)**Lengyeltóti járásbíróvási börtön⁴⁹ (3)**Lengyeltóti járási börtön (4)*

Megszűnt 1960-ban. (5)

Letenye*Letenyei kir. járásbíróvási fogház (1)**Letenyei járásbíróvási fogház (2)**Letenyei járásbíróvási börtön (3)*Megszűnt 1953-ban.⁵⁰

⁴⁶ A település nevét az 1950-es években a Kunmártonra változtatták.

⁴⁷ A Kunszentmiklósi Járásbíróvási Fogház működését a II. világháború után megszüntették. Ennek pontos időpontjáról nincs adatunk. A Kunszentmiklósi járásbíróvási börtön 1951. január 1-én történő újbóli létrehozásáról az igazságügy-miniszter rendelkezett. Igazságügyi Közlöny, 1950. 12. szám. 594. o.

⁴⁸ Az 1952. október 29-én kelt 8. számú Pénzügyi utasítás – az 1.500/1951. (II. 22.) IM. Számú rendelettel szemben – már nem említi a kunszentmiklósi járásbíróvási börtönt.

⁴⁹ A Lengyeltóti járásbíróvási fogház működését a II. világháború után megszüntették. Ennek pontos időpontjáról nincs adatunk. A Lengyeltóti járásbíróvási börtön 1951. január 1-én történő újbóli létrehozásáról az igazságügy-miniszter rendelkezett. Igazságügyi Közlöny, 1950. 12. szám. 594. o.

⁵⁰ A BM. VII. Büntetés-végrehajtási Főosztály 5/1953. (IV. 28.) főosztályvezetői parancsa 1953. május 10-i hatállyal megszüntette a Letenyei járásbíróvási börtönt. (Iktatószám: 0055/5/1953.TÜK.) 1. o.

Makó

Makói kir. járásbírószági fogház (1)

Makói járásbírószági fogház (2)

Makói járásbírószági börtön (3)

Makói járási börtön (4)

Megszűnt 1960-ban. (5)

Marcali

Marcali kir. járásbírószági fogház (1)

Marcali járásbírószági fogház (2)

Marcali járásbírószági börtön (3)

Marcali járási börtön (4)

Megszűnt 1960-ban. (5)

Mátészalka

Mátészalkai kir. járásbírószági fogház (1)

Mátészalkai járásbírószági fogház (2)

Mátészalkai járásbírószági börtön (3)

Mátészalkai járási börtön (4)

Megszűnt 1957-ben.⁵¹

Mezőcsát

Mezőcsáti kir. járásbírószági fogház (1)

Mezőcsáti járásbírószági fogház (2)

Mezőcsáti járásbírószági börtön (3)

Mezőcsáti járási börtön (4)

Megszűnt 1959-ben.⁵²

Mezőköved

Mezőkövesdi kir. járásbírószági fogház (1)

Mezőkövesdi járásbírószági fogház (2)

Mezőkövesdi járásbírószági börtön (3)

Mezőkövesdi járási börtön (4)

Megszűnt 1959-ben.⁵³

51 A büntetés-végrehajtás országos parancsnoka 10/1957. (V. 7.) sz. parancsával 1957. május 15-ével megszüntette a Mátészalkai járási börtönt, mert az a bv. intézet környezete, biztonsága, valamint a zárkák egészségtelen állapota miatt letartóztatottak elhelyezésére nem alkalmas. (Iktatószám: 13-3-H-10-1957. BM. Bv. T.ÜK.) 6. o.

52 1959 nyarán Borsod megyében kísérleti jelleggel megszüntették a Mezőcsáti, a Mezőkövesdi, a Putnoki és az Edelényi járási börtönt. Lásd az 1959. november 2-án kelt, 38-13-238/1959. BM. Bv. T.ÜK. számú, a járási börtönök megszüntetéséről a belügyminiszter-helyettesnek küldött országos parancsnoki javaslatot.

53 Lásd az előző lábjegyzetet!

Mezőtúr

Mezőtúri kir. járásbírósági fogház (1)

Mezőtúri járásbírósági fogház (2)

A bv. intézet 1951 februárjában már nem működött. (3)

Mohács

Mohácsi kir. járásbírósági fogház (1)

Mohácsi járásbírósági fogház (2)

Mohácsi járásbírósági fogház (3)

Mohácsi járási börtön (4)

A bv. intézet 1960 után szűnt meg, megszüntetésének pontos időpontjáról nincsen adatunk.

Monor

Monori járásbírósági börtön (3)

Monori járási börtön (4)

Megszűnt 1960-ban. (5)

Mosonmagyaróvár

Magyaróvári kir. járásbírósági fogház (1)

Mosonmagyaróvári járásbírósági fogház (2)

Mosonmagyaróvári járásbírósági börtön (3)

Mosonmagyaróvári járási börtön (4)

Megszűnt 1960-ban. (5)

Mór

Móri kir. járásbírósági fogház (1)

Móri járásbírósági fogház (2)

A bv. intézet 1951 februárjában már nem működött. (3)

Nagyatád

Nagyatádi kir. járásbírósági fogház (1)

Nagyatádi járásbírósági fogház (2)

Nagyatádi járásbírósági börtön (3)

Nagyatádi járási börtön (4)

Megszűnt 1960-ban. (5)

Nagykanizsa

Nagykanizsai kir. törvényszéki fogház (1)

Nagykanizsai törvényszéki fogház (2)

Nagykanizsai bírósági börtön (3)

Nagykanizsai járásbírósági börtön⁵⁴

Nagykanizsai járási börtön⁵⁵

Megszűnt 1965-ben.⁵⁶

Nagykálló

Nagykállói járásbírósági börtön (3)

Nagykállói járási börtön (4)

Megszűnt 1954-ben.⁵⁷

Nagykátai

Nagykátai kir. járásbírósági fogház (1)

Nagykátai járásbírósági fogház (2)

Nagykátai járásbírósági börtön (3)

Nagykátai járási börtön (4)

Megszűnt 1960-ban. (5)

Nagykőrös

Nagykőrösi kir. járásbírósági fogház (1)

Nagykőrösi járásbírósági fogház (2)

A bv. intézet 1951 februárjában már nem működött. (3)

Nyírbátor

Nyírbátori kir. járásbírósági fogház (1)

Nyírbátori járásbírósági fogház (2)

Nyírbátori járásbírósági börtön (3)

Nyírbátori járási börtön (4)

Megszűnt 1960-ban. (5)

54 A BM. VII. Büntetés-végrehajtási Főosztály 3/1953. (II.28.) főosztályvezetői parancsa szerint a nagykanizsai bírósági börtönt 1953. március 10-étől járásbírósági börtönné szervezik át. (Iktatószám: 0055/1953. TÜK.) 1. o.

55 A bv. intézet neve a megszüntetéséről szóló levélben – lásd következő lábjegyzet – szerepel.

56 Az IM büntetés-végrehajtás országos parancsnoka 6/1965. (II. 5.) parancsával 1965. február 1-i hatállyal megszüntette a Nagykanizsai járási börtönt. (Iktatószám: BV-3-H-6/1965. IM. Bv. TÜK.) 16. o.

57 A BM. Büntetés-végrehajtási Parancsnokság 17/1954. (XII.15.) sz. heti parancsa szerint – Iktatószám: 24-45/9/1954. – a szigorú takarékoság és racionalizálás miatt a belügyminiszter-helyettes 1954. december 1-ével a derecskei, a békési, a pécsváradi, a szigetvári, a nagykállói és a kisújszállási járási börtönöket megszüntette, a bajai körzeti börtönt járási börtönné szervezte át. 3. o.

Orosháza*Orosházai kir. járásbírósági fogház (1)**Orosházai járásbírósági fogház (2)**Orosházai járásbírósági börtön (3)**Orosházai járási börtön (4)**Megszűnt 1960-ban. (5)***Paks***Paksi kir. járásbírósági fogház (1)**Paksi járásbírósági fogház (2)**Paksi járásbírósági börtön (3)**Paksi járási börtön (4)**Megszűnt 1960-ban. (5)***Pápa***Pápai kir. járásbírósági fogház (1)**Pápai járásbírósági fogház (2)**Pápai járásbírósági börtön (3)**Pápai járási börtön (4)**Megszűnt 1960-ban. (5)***Pécsvárad***Pécsváradi járásbírósági börtön (3)**Megszűnt 1954-ben.⁵⁸**Pécsváradi járási börtön⁵⁹*

A bv. intézet újbóli megszüntetésének pontos időpontjáról nincsen adatunk, a börtön 1956 és 1959 között szűnt meg.

Putnok*Putnoki járásbírósági börtön (3)**Putnoki járási börtön (4)**Megszűnt 1959-ben.⁶⁰*

58 A BM. Büntetés-végrehajtási Parancsnokság 17/1954. (XII.15.) sz. heti parancsa szerint – Iktatószám: 24-45/9/1954. – a szigorú takarékoság és racionalizálás miatt a belügyminiszter-helyettes 1954. december 1-ével a derecskei, a békési, a pécsváradi, a szigetvári, a nagykállói és kisújszállási járási börtönöket megszüntette, a bajai körzeti börtönt járási börtönné szervezte át. 3. o.

59 A Pécsi megyei börtönben mutatkozó zsúfoltság csökkentése érdekében a belügyminiszter-helyettes elrendelte a pécsváradi és a szigetvári járási börtönök visszaállítását. Lásd Garasin Rudolf bv. ezredes, országos parancsnok 1955. október 31-én kelt levelét (171/428/1955.)!

60 1959 nyarán Borsod megyében kísérleti jelleggel megszüntették a Mezőcsáti, a Mezőkövesdi, a Putnoki és az Edelényi járási börtönt. Lásd az 1959. november 2-án kelt, 38-13-238/1959. BM. Bv. TÜK. számú, a járási börtönök megszüntetéséről a belügyminiszter-helyettesnek küldött országos parancsnoki javaslatot.

Püspökladány

Püspökladányi kir. járásbírószági fogház (1)

Püspökladányi járásbírószági fogház (2)

*Püspökladányi járásbírószági börtön*⁶¹

Püspökladányi járási börtön (4)

Megszűnt 1960-ban. (5)

Rétság

Rétsági járásbírószági börtön (3)

A bv. intézet megszüntetésének pontos időpontjáról nincsen adatunk, a börtön 1952 és 1959 között szűnt meg.

Sajószentpéter

Sajószentpéteri kir. járásbírószági fogház (1)

Sajószentpéteri járásbírószági fogház (2)

A bv. intézet 1951 februárjában már nem működött. (3)

Salgótarján

Salgótarjáni kir. járásbírószági fogház (1)

Salgótarjáni járásbírószági fogház (2)

Salgótarjáni járásbírószági börtön (3)

Salgótarjáni járási börtön (4)

Megszűnt 1963-ban.⁶²

Sárospatak

Sárospataki kir. járásbírószági fogház (1)

Sárospataki járásbírószági fogház (2)

*Sárospataki járásbírószági börtön*⁶³ (3)

Sárospataki járási börtön (4)

Megszűnt 1956-ban.⁶⁴

61 A Püspökladányi járásbírószági fogház működését a II. világháború után megszüntették. Ennek pontos időpontjáról nincs adatunk. A Püspökladányi járásbírószági börtön 1951. január 1-én történő újbóli létrehozásáról az igazságügy-miniszter rendelkezett. Igazságügyi Közlöny, 1950. 12. szám. 594. o.

62 A büntetés-végrehajtás országos parancsnoka 17/1963. (VI. 29.) parancsával 1963. május 21-i hatállyal megszüntette a Salgótarjáni járási börtönt. (Iktatószám: 38-3-H-17/1963. BM. Bv. TÜK.)

63 A Sárospataki Járásbírószági Fogház működését a II. világháború után megszüntették. Ennek pontos időpontjáról nincs adatunk. A Sárospataki járásbírószági börtön 1951. január 1-én történő újbóli létrehozásáról az igazságügy-miniszter rendelkezett. Igazságügyi Közlöny, 1950. 12. szám. 594. o.

64 A büntetés-végrehajtás országos parancsnokának 7/1956. (VII. 24.) sz. parancsa - Iktatószám: 24-H/7/1956. BM. Bv. TÜK. - a Sárospataki járási börtönt azonnali hatállyal megszüntette, mert az igazságügy-miniszter a sárospataki járásbírószágot megszüntetéséről rendelkezett.

Sárvár

Sárvári kir. járásbíróvási fogház (1)

Sárvári járásbíróvási fogház (2)

Sárvári járásbíróvási börtön (3)

Sárvári járási börtön (4)

Megszűnt 1960-ban. (5)

Sásd

Sásdi kir. járásbíróvási fogház (1)

Sásdi járásbíróvási fogház (2)

Sásdi járásbíróvási börtön (3)

Sásdi járási börtön (4)

Megszűnt 1960-ban. (5)

Siklós

Siklósi kir. járásbíróvási fogház (1)

Siklósi járásbíróvási fogház (2)

Siklósi járásbíróvási börtön (3)

Siklósi járási börtön (4)

Megszűnt 1960-ban. (5)

Sümege

Sümegei kir. járásbíróvási fogház (1)

Sümegei járásbíróvási fogház (2)

A bv. intézet 1951 februárjában már nem működött. (3)

Szarvas

Szarvasi kir. járásbíróvási fogház (1)

Szarvasi járásbíróvási fogház (2)

Szarvasi járásbíróvási börtön (3)

Szarvasi járási börtön (4)

Megszűnt 1960-ban. (5)

Szeghalom

Szeghalmi kir. járásbíróvási fogház (1)

Szeghalmi járásbíróvási fogház (2)

Szeghalmi járásbíróvási börtön (3)

Szeghalmi járási börtön (4)

Megszűnt 1960-ban. (5)

Szentese

Szentesei kir. járásbíróvási fogház (1)

Szentesei járásbíróvási fogház (2)

Szentesei járásbíróvási börtön (3)

Szentesei járási börtön (4)

Megszűnt 1960-ban. (5)

Szentgotthárd

Szentgotthárdi járásbírósi fogház (3)

Szentgotthárdi járási börtön (4)

Megszűnt 1960-ban. (5)

Szerencs

Szerencsi kir. járásbírósi fogház (1)

Szerencsi járásbírósi fogház (2)

Szerencsi járásbírósi börtön (3)

Szerencsi járási börtön (4)

Megszűnt 1960-ban. (5)

Szigetvár

Szigetvári kir. járásbírósi fogház (1)

Szigetvári járásbírósi fogház (2)

Szigetvári járásbírósi börtön⁶⁵ (3)

Szigetvári járási börtön (4)

Megszűnt 1954-ben.⁶⁶

Szigetvári járási börtön⁶⁷

Megszűnt 1960-ban. (5)

Szikszó

Szikszói kir. járásbírósi fogház (1)

Szikszói járásbírósi fogház (2)

A bv. intézet 1951 februárjában már nem működött. (3)

Szirák

Sziráki kir. járásbírósi fogház (1)

Sziráki járásbírósi fogház (2)

A bv. intézet 1951 februárjában már nem működött. (3)

Tab

Tabi kir. járásbírósi fogház (1)

Tabi járásbírósi fogház (2)

Tabi járásbírósi börtön (3)

Tabi járási börtön (4)

Megszűnt 1960-ban. (5)

65 A Szigetvári járásbírósi fogház működését a II. világháború után megszüntették. Ennek pontos időpontjáról nincs adatunk. A Szigetvári járásbírósi börtön 1951. január 1-én történő újbóli létrehozásáról az igazságügy-miniszter rendelkezett. Igazságügyi Közlöny, 1950. 12. szám. 594. o.

66 A BM. Büntetés-végrehajtási Parancsnokság 17/1954. (XII.15.) sz. heti parancsa szerint – Iktatószám: 24-45/9/1954. – a szigorú takarékoság és racionalizálás miatt a belügyminiszter-helyettes 1954. december 1-ével a derecskei, a békési, a pécsváradi, a szigetvári, a nagykállói és a kisújszállási járási börtönöket megszüntette, a bajai körzeti börtönt járási börtönné szervezte át. 3. o.

67 A Pécsi megyei börtönben mutatkozó zsúfoltság csökkentése érdekében a belügyminiszter-helyettes elrendelte a pécsváradi és a szigetvári járási börtönök visszaállítását. Lásd Garasin Rudolf bv. ezredes, országos parancsnok 1955. október 31-én kelt levelét (171/428/1955.).

Tamási

Tamási kir. járásbírósági fogház (1)

Tamási járásbírósági fogház (2)

Tamási járásbírósági börtön (3)

Tamási járási börtön (4)

Megszűnt 1960-ban. (5)

Tapolca

Tapolcai kir. járásbírósági fogház (1)

Tapolcai járásbírósági fogház (2)

Tapolcai járásbírósági börtön (3)

Tapolcai járási börtön (4)

Megszűnt 1960-ban. (5)

Tata

Tatai kir. járásbírósági fogház (1)

Tatai járásbírósági fogház (2)

Tatai járásbírósági börtön (3)

Tatai járási börtön (4)

A bv. intézet 1960 után szűnt meg, megszüntetésének pontos időpontjáról nincsen adatunk.

Tiszalök

Tiszalöki kir. járásbírósági fogház (1)

Tiszalöki járásbírósági fogház (2)

*Tiszalöki járásbírósági börtön*⁶⁸ (3)

Tiszalöki járási börtön (4)

Megszűnt 1960-ban. (5)

Törökszentmiklós

Törökszentmiklósi kir. járásbírósági fogház (1)

Törökszentmiklósi járásbírósági fogház (2)

Törökszentmiklósi járásbírósági börtön (3)

Törökszentmiklósi járási börtön (4)

Megszűnt 1957-ben.⁶⁹

68 A Tiszalöki járásbírósági fogház működését a II. világháború után megszüntették. Ennek pontos időpontjáról nincs adatunk. A Tiszalöki járásbírósági börtön 1951. január 1-én történő újbóli létrehozásáról az igazságügy-miniszter rendelkezett. Igazságügyi Közlöny, 1950. 12. szám. 594. o.

69 büntetés-végrehajtás országos parancsnoka 10/1957. (V. 7) parancsa - iktatószám:13-3-H-10-1957. - rendelkezett a Törökszentmiklósi járási börtön 1957. április 30-i hatállyal történő megszüntetéséről.

Vasvár*Vasvári kir. járásbírósi fogház (1)**Vasvári járásbírósi fogház (2)*

A bv. intézet 1951 februárjában már nem működött. (3)

Vác*Váci kir. járásbírósi fogház (1)**Váci járásbírósi fogház (2)**Váci járásbírósi börtön (3)*

A bv. intézet megszüntetésének pontos időpontjáról nincsen adatunk, a börtön 1952 és 1959 között szűnt meg.

Zirc*Zirci kir. járásbírósi fogház (1)**Zirci járásbírósi fogház (2)*

A bv. intézet 1951 februárjában már nem működött. (3)

1. számú melléklet

A kir. járásbírósi fogházak székhelyei 1935-ben⁷⁰

Abaújszántó	Gyöngyös	Kunszentmárton
Abádszalók	Hajdúböszörmény	Kunszentmiklós
Battonya	Hajdúnánás	Lengyeltóti
Bácsalmás	Hajdúszoboszló	Letenye
Berettyóújfalu	Hatvan	Magyaróvár
Békés	Heves	Makó
Békéscsaba	Hódmezővásárhely	Marcali
Bicske	Igal	Mátészalka
Cegléd	Jászapáti	Mezőcsát
Cellőmölk	Jászberény	Mezőkövesd
Csepreg	Kapuvár	Mezőtúr
Csongrád	Karcag	Mohács
Csorna	Keszthely	Mór
Derecske	Kiskőrös	Nagyatád
Devecser	Kiskunfélegyháza	Nagykáta
Dombóvár	Kiskunhalas	Nagykőrös
Dunaföldvár	Kispest	Nyírbátor
Dunavecse	Kisújszállás	Orosháza
Edelény	Kisvárd	Paks
Énying	Komárom	Pápa
Esztergom	Körmend	Pestszenterzsébet
Gödöllő	Kőszeg	Püspökladány

70 Szöllősy Oszkár Magyar börtönügy című munkája alapján.

Sajószentpéter	Szeghalom	Tapolca
Salgótarján	Szentes	Tata
Sárospatak	Szerencs	Tiszalök
Sárvár	Szigetvár	Törökszentmiklós
Sásd	Sziksó	Újpest
Siklós	Szirák	Vasvár
Sümege	Tab	Vác
Szarvas	Tamási	Zirc

2. számú melléklet

A megyei bírósági börtönök és a járásbírósági börtönök 1951-ben⁷¹

1. Budapest: a budapesti IV. és XV. ker., a budapesti XVIII–XIX. ker., a budapesti XX–XXI. ker. járásbírósági börtön, továbbá a ceglédi, gödöllői, monori, nagykátai és váci járásbírósági börtön.
2. Pécs: pécsi megyei bírósági börtön, mohácsi, pécsváradi, sásdi, siklósi és szigetvári járásbírósági börtön.
3. Kecskemét: kecskeméti megyei bírósági börtön, kalocsai, kiskőrösi, kiskunfélegyházi és kunszentmiklósi járásbírósági börtön.
4. Baja: bajai bírósági börtön, bácsalmási és kiskunhalasi járásbírósági börtön.
5. Gyula: gyulai megyei bírósági börtön, békéscsabai, battonyai, békési, orosházi, szarvasi és szeghalmi járásbírósági börtön.
6. Miskolc: miskolci megyei bírósági börtön, sátoraljaújhelyi bírósági börtön, edelényi, mezőcsáti, mezőkövesdi, putnoki, sárospataki és szerencsi járásbírósági börtön.
7. Szeged: szegedi megyei bírósági fiókbörtön, csongrádi, hódmezővásárhelyi, makói és szentesi járásbírósági börtön.
8. Székesfehérvár: székesfehérvári megyei bírósági börtön, adonyi, bicskei és enyingi járásbírósági börtön.
9. Győr: győri megyei bírósági börtön, soproni bírósági börtön, csornai és mosonmagyaróvári járásbírósági börtön.
10. Esztergom: esztergomi megyei bírósági börtön, komáromi és tatai járásbírósági börtön.
11. Debrecen; debreceni megyei bírósági börtön, berettyóújfalui, derecskéi és püspökladányi járásbírósági börtön.
12. Eger: egri megyei bírósági börtön, gyöngyösi, hatvani és hevesi járásbírósági börtön.
13. Balassagyarmat: balassagyarmati megyei bírósági börtön, rétsági és salgótarjáni járásbírósági börtön.
14. Kaposvár: kaposvári megyei bírósági börtön, lengyeltóti, marcali, nagyatádi és tabi járásbírósági börtön.

⁷¹ Az 1.500/1951. (II. 22.) IM. rendelet 1. számú melléklete alapján.

15. Szolnok: szolnoki megyei bírósági börtön, jászberényi bírósági börtön, jászapáti, karcagi, kisújszállási, kunszentmártoni és törökszentmiklósi járásbírósági börtön.
16. Nyíregyháza: nyíregyházi megyei bírósági börtön, fehérgyarmati, kisméndi, mátészalkai, nagykállói, nyírbátori és tiszalöki járásbírósági börtön.
17. Szekszárd: szekszárdi megyei bírósági börtön, dombóvári, paksi és tamási járásbírósági börtön.
18. Szombathely: szombathelyi megyei bírósági börtön, celldömölki, sárvári és szentgotthárdi járásbírósági börtön.
19. Veszprém: veszprémi megyei bírósági börtön, keszthelyi, pápai és tapolcai járásbírósági börtön.
20. Zalaegerszeg: zalaegerszegi megyei bírósági börtön, nagykanizsai bírósági börtön és letenyei járásbírósági börtön.